

"La missió de l'OSCE s'ha de retirar"

Bardhyl Mahmuti, representant polític de l'Exèrcit d'Alliberament de Kosovo, s'està, exiliat, a Suïssa des del 1990. L'esclat del conflicte contra Sèrbia l'ha portat a militar pels drets de la població albanesa de l'ex-Iugoslàvia.

Nascut a Tetove, a la regió albanesa de Macedònia, Bardhyl Mahmuti s'ha convertit en la veu dels kosovesos de l'exili. Condemnat a set anys de presó per haver participat en una manifestació d'estudiants en favor de la creació d'una república albanesa dins el que era Iugoslàvia, Bardhyl Mahmuti milita, a la sortida de la presó, el 1988, en el Moviment Popular per la República de Kosovo. Després de la mort de dos companys, pren el camí de l'exili, que el duu a Suïssa. Un cop acabats els estudis de Ciències Polítiques a la Universitat de Lausana, decideix de deixar-ho tot per dedicar-se de ple a representar políticament l'EAK (Exèrcit d'Alliberament de Kosovo).

—*Com es viu el conflicte de Kosovo des de l'exili?*

—Mantinc moltes relacions internacionals, contactes amb diplomàtics, ministres d'Afers Estrangers d'Europa i de l'altre costat de l'Atlàntic. Quan t'assabentes del que passa, de les matances, les tortures..., de vegades resulta difícil. La comunitat albanesa a l'exili és molt mobilitzada i hi ha una solidaritat increïble. Som conscients que sense l'ajuda de l'exterior és impossible de resistir la màquina de guerra sèrbia.

—*Quin missatge voldria fer arribar a l'opinió pública?*

—Quant als mitjans de comunicació, m'agradaria dir que manipulen sovint la realitat, provant d'amagar la impotència occidental a còpia d'equiparar la responsabilitat de les forces de Milosevic i les accions de l'EAK. Això és inexacte. Som davant un règim terrorista que ha provocat la desintegració de Iugoslàvia, ha creat una tragèdia humana, de primer a Croàcia, després a Bòsnia i ara a Kosovo. La comunitat inter-

nacional no ha d'intentar de reparar les malvestats d'aquest règim. Cal actuar com es va fer amb l'Iraq el 1991. Saddam Hussein ja no representa cap amenaça per a la regió, però la hipocresia internacional fa que ataquem Bagdad per destruir un suposat armament, quan Milosevic produeix armes i les utilitza contra la població civil ara mateix. Cal aturar aquesta política de doble mesura.

—*Des del mes d'octubre hi ha una treva fràgil, quant de temps més podria durar?*

—Ja no n'hi ha, de treva. Nosaltres vam declarar unilateralment la treva per donar una oportunitat al procés polític. Hem declarat unes quantes vegades que som favorables a una solució negociada. Però des de l'octubre les forces sèrbies han causat uns dotze mil incidents contra civils i l'EAK. El darrer episodi ha estat la matança de civils al poble de Racak. Han assassinat un infant de tres mesos, una dona de setanta-cinc anys..., i el règim de Belgrad els presenta com a terroristes. Com és possible? Hi ha hagut una reacció mediàtica bastant forta en relació amb aquests fets, però els mitjans han amagat, per exemple, que les forces sèrbies entraren al poble per impedir la celebració de l'enterrament de les víctimes. Han agafat els cadàvers i se'ls han enduts a un lloc desconegut. Hem fet de tot i més per rebaixar la tensió a

"El conflicte de Kosovo no es tracta d'una guerra interètnica, sinó d'una lluita entre dos exèrcits, l'EAK i els serbis."

"Si els serbis no disposen de maquinària de guerra, s'asseuran al voltant d'una taula a negociar."

Kosovo, hem declarat la treva, hem alliberat presoners, fins i tot soldats. Paradoxalment, l'opinió pública s'ha mobilitzat pel destí de vuit soldats serbis, parlant d'ostatges. Es pot parlar d'ostatges quan uns turistes són retinguts a un país del tercer món, per exemple. Però els soldats serbis no han anat a Kosovo de turistes, formen part d'un aparell militar que ja ha destruït el 40% del nostre territori. Hem alliberat els soldats, hem esperat que es complissin les prome-

ses d'alliberament d'albanesos, però no ha estat així. En lloc d'això han dut a terme la matança de Racak. El nostre objectiu no és de matar civils, no es tracta d'una guerra interètnica, es tracta d'una lluita entre dos exèrcits, l'EAK i les forces sèrbies. I per l'EAK, no pot haver-hi cap negociació, si les forces sèrbies continuen desplegades a Kosovo.

—*Quin és el balanç de la guerra a Kosovo després de gairebé un any de conflicte armat?*

—El percentatge de territori controlat per l'EAK o pels serbis és font d'especulacions. Jo m'ho miro des d'una altra perspectiva. Allà on hi ha albanesos, el suport a l'EAK és total. Tanmateix, el balanç de la guerra és preocupant: unes 22.000 cases han estat destruïdes; si, a cada casa, hi viuen uns deu albanesos, vol dir que 220.000 kosovesos s'han quedat sense res. Quan es parla del retorn dels refugiats, es tracta d'una altra forma d'hipocresia. Aquesta gent ja no tenen on anar. A més, les nostres fonts parlen de 2.000 albanesos morts, de 1.300 presoners i de 900 desapareguts. Aquests darrers segurament que han viscut el mateix destí que els desapareguts de Bòsnia. Mentrestant tot hom parlava dels vuit presoners serbis.

—*Segons l'acord entre Richard Holbrooke i Slobodan Milosevic, Sèrbia estaria disposada a acceptar una "àmplia autonomia" per a Kosovo (un parlament, un govern, policia pròpia, eleccions a la tardor del 1999 i el retorn dels refugiats). Es tracta d'un acord acceptable?*

—D'entrada, aquest projecte no preveu l'estatut polític de Kosovo. En segon lloc, no podem imaginar un estatut polític a l'interior de les fronteres de Sèrbia. Si els eslovens, croats, bosnians i macedonis amb lligams culturals i històrics més importants amb els serbis han creat llurs propis estats; és normal d'insistir a dir que els albanesos han de viure amb els serbis? Per nosaltres és inacceptable que la comunitat internacional, a conseqüència dels acords de Dayton, hagi reconegut l'entitat sèrbia de Bòsnia i els grups paramilitars que han comès tants crims a Bòsnia com a exèrcit regular d'aquesta entitat. Els governs han reconegut una entitat sèrbia a Bòsnia basada en una política de neteja ètnica. Per què no reconèixer Kosovo? Quant a les eleccions previstes per a la tardor del 99, es tracta d'una data fixada per Belgrad. No són les forces d'ocupació de Kosovo qui decidiran quan s'han de celebrar les eleccions. Pertoca als albanesos de decidir sobre la data dels comicis i sobre l'estatut final de Kosovo.

—*L'actual president de l'autoproclamada república de Kosovo, Ibrahim Rugova, ha passat de defensar tesis autonomistes a optar clarament per la independència; és imaginable una coalició governamental entre l'EAK i Ibrahim Rugova?*

—Hi ha hagut una mala interpretació en aquest sentit. En el pla discursiu, Ibrahim Rugova, mai no ha acceptat l'autonomia, sempre ha estat en favor de la independència. Però, en la pràctica, mai no ha defensat la necessitat de resistir o de lluitar per aconseguir-la. Les nostres divergències no són de discurs, sinó sobre l'estratègia a seguir per aconseguir la independència.

Tanmateix no pot haver-hi una coalició governamental perquè Rugova en l'actualitat no representa gaire gent. Intentem de crear institucions pròpies, un parlament propi on hi hagi representades totes les forces, també Ibrahim Rugova i l'LDK (Lliga Democràtica de Kosovo). Però, a part l'LDK, hi ha forces polítiques i socials representatives dels kosovesos com els sindicats i el moviment fort dels estudiants. Rugova ha de canviar la seva dinàmica totalitària, els seus intents de monopolitzar no solament la paraula, sinó també la manera de fer política. La condició necessària per a establir contactes polítics amb Rugova és el canvi del seu comportament dictatorial. Ell representa l'LDK i no pas els albanesos de Kosovo.

—*La política de Tirana respecte a Kosovo ha anat des del principi envoltada d'una certa ambigüitat; quines són les relacions de l'EAK amb l'actual govern d'Albània?*

—Albània viu una situació econòmica molt dura. No té capacitat per a ajudar-nos, i per tant no podem esperar-ne gaires coses, només una ajuda moral i diplomàtica. En tot cas, és clar que compartim la mateixa llengua i un passat històric ple de guerres i de divisions d'aquest espai cultural. I sempre hem intentat de superar aquestes fronteres.

—*Algunes veus han proposat l'establiment d'un protectorat internacional com a període de transició abans de decidir sobre el futur de Kosovo. La independència de Kosovo és l'única solució?*

—No n'hi ha cap més. Les forces sèrbies s'han de retirar de Kosovo. La idea d'un protectorat internacional sobre la regió no és un projecte concret. Si els serbis es retiren, no cal cap protectorat. El que cal és actuar i reconèixer Kosovo, igual com han estat reconegudes Croàcia o Macedònia; la resta només són especulacions. Avui, en lloc de pressionar sobre el règim serbi per crear les condicions necessàries per a

"Pertoca als albanesos de decidir sobre la data de les eleccions i sobre l'estatut final de Kosovo."

CÉLINE ERARD

"El problema és Milosević, no els albanesos."

una negociació, els occidentals parlen de divergències entre albanesos. El problema és Milosević, no pas els albanesos.

—*El projecte de crear una "Gran Albània" no implica un gran risc d'inestabilitat al sud dels Balcans, amb possibles derivacions fins a Grècia i Turquia?*

—D'entrada, la noció de "Gran Albània" no ha estat creada pels albanesos; foren els feixistes, durant la Segona Guerra Mundial els qui parlaren de la "Gran Albània", i els serbis han integrat aquesta expressió al seu vocabulari. Ni en el cas que tots els albanesos es veiessin reunificats, no podríem parlar d'una "Gran Albània". O és que, de la reunificació de totes dues Alemanyes, en diem la "Gran Alemanya"? Hi ha evidentment una aspiració de viure junts, però l'aspiració no s'ha de confondre amb la reivindicació política. El que avui dia nosaltres reivindicuem és la independència de Kosovo. No podem deixar somniar a la gent un estat reunificat. Cal distingir el que són les aspiracions i les reivindicacions, si no donem lloc a les manipulacions. La cosa més important en aquests moments és d'evitar que es dugui a terme la política de neteja ètnica.

—*El conflicte nacional viscut a Kosovo no podria provocar una tensió interreligiosa entre albanesos catòlics i musulmans?*

—Si la variable religiosa ha tingut un paper important en l'espai eslau, ha estat per culpa del fonamentalisme ortodox serbi. Ells són els responsables de les matances de catòlics i musulmans. L'església ortodoxa prova de manipular aquest factor amb el suport dels ortodoxos russos.

—*La presència de bases de l'EAK en territori macedoni no podria originar un altre conflicte ètnic dins les seves fronteres?*

—Són especulacions. D'entrada, Occident ha deixat intacte el règim que ha encès els Balcans, el que representa una amenaça real per la regió. En canvi, entrem en un joc d'especulacions. Si els albanesos de Macedònia miren de trobar una solució dins aquest

estat i el govern els reprimeix, llavors sí que hi haurà un conflicte. Si hi ha conflicte, la culpa no és de qui es veu reprimat. He explicat en la meua intervenció al Parlament Europeu que si l'interès d'Occident és de mantenir l'estabilitat als Balcans, llavors han de pressionar els governs perquè respectin els drets dels albanesos. No demanem sinó tenir el mateix estatut que els altres pobles dels Balcans. Hom oblida massa sovint quina és la veritable amenaça a la regió, amb simples especulacions d'allò que podria passar aquests anys vinents, en lloc d'evitar el que ocorre ara mateix.

—*La pau a Irlanda del Nord ha estat proposada com un possible model per a Kosovo. Seria acceptable?*

—No hem de fer comparacions entre dos espais polítics completament diferents; els serbis no són els anglesos. Tot i que l'IRA ha comès actes terroristes, els anglesos mai no han destruït pobles, ni assassinat civils. Han intentat de gestionar el problema d'una altra manera. A Kosovo, els serbis maten infants només pel fet de pertànyer a una altra ètnia. No podem comparar la situació tenint al davant dos règims polítics completament diferents.

—*Ibrahim Rugova demana amb insistència que l'OTAN castigui les forces sèrbies. Encara tenen l'esperança que l'OTAN actuarà?*

—Nosaltres també hem demanat que l'OTAN hi intervingui. Tanmateix, som perfectament conscients que hi ha divergències dins l'OTAN sobre això. Tan sols demanem que totes les forces internacionals interessades a posar fi a aquest conflicte destrueixin l'aparell militar serbi. Una intervenció de l'OTAN podria fer canviar les coses. Si els serbis no disposen de la maquinària de guerra, s'asseuran al voltant d'una taula a negociar. Però, de moment, sembla més fàcil de bombardejar els musulmans de l'Iraq que no pas els ortodoxos de Sèrbia. Si els musulmans passessin a mata-degolla els ortodoxos serbis tothom estaria alarmat. Només cal veure la importància mediàtica donada a la detenció de vuit soldats serbis. Ningú no parla dels 900 albanesos desapareguts i dels detinguts.

—*Si els kosovesos poguessin disposar d'un estat, quin seria el seu model?*

—Nosaltres no volem un estat a la imatge del que hem sofert; no volem una revenja contra els ciutadans serbis de Kosovo. Dins un Kosovo independent, els serbis tindrien els mateixos drets que els albanesos. La comunitat internacional podria assegurar el respecte d'aquests drets. Acceptem la vigilància internacional dels monuments d'importància històrica per als serbis. Nosaltres reivindicuem un estat multicultural per a Kosovo, però és inacceptable que els serbis dirigeixin una regió on el 90% de la població és albanesa. Hem de posar fi a aquests privilegis i al sistema d'*apartheid* contra la majoria albanesa.

—*La Unió Europea sembla preparada per a assumir un nou fracàs als Balcans. Quina institució internacional podria ajudar els kosovesos?*

—Clinton ha dit que els cementiris dels Balcans són plens de promeses de Milosević. Ha oblidat d'afegir-

hi que també són plens de cadàvers de civils. Han cregut massa en Milosevic i la condemna internacional és només retòrica. A Milosevic, no el preocupen les amenaces verbals, només entén el llenguatge de la força. Esperem que els occidentals actuaran. Si ho fan aviat, evitaran noves matances. Si actuen tard, com a Bòsnia, deixaran guanyar temps a Belgrad per cometre més crims. Quan l'OTAN es va decidir a actuar, la guerra s'acabà de seguida a Bòsnia. Cal actuar i donar una oportunitat a la pau.

—*Dos observadors de l'OSCE han estat ferits. Qui beneficiaria una suposada retirada dels verificadors internacionals?*

—La missió de verificació ha fracassat. Ja han pogut verificar el comportament dels serbis. Cada cop que hi havia un serbi detingut, han vingut a buscar-nos i hem alliberat els soldats; en canvi, no han fet res per alliberar els presoners albanesos. En una entrevista recent, Milosevic ha amenaçat els occidentals; ha dit que en el cas que els cascos blaus estacionats a Macedònia hi intervinguessin, els serbis els atacarien considerant-los enemics. Enviar observadors sense armes a Kosovo és deixar-los en una posició d'ostatges, perquè la presència dels verificadors de l'OSCE serveix per justificar la no-intervenció de l'OTAN. Per tant, la missió de verificació beneficia els interessos serbis. Vist que no ha servit de gran cosa, la missió s'ha de retirar. Els governs occidentals diuen que no poden atacar perquè hi ha observadors. Si aquests es retiren no hi haurà més excuses.

—*La ràdio de l'EAK anuncia una reunió important amb representants occidentals. De què tractaren i quins resultats se n'han obtingut?*

—Només vam negociar l'alliberament dels vuit soldats iugoslavs. Actuen molt ràpid quan es tracta de presoners serbis.

—*Si la treva és trenca definitivament i tornen els combats oberts a Kosovo, quan de temps podria aguantar una guerra així l'EAK?*

—La cosa important és d'aconseguir la nostra reivindicació; estem preparats per suportar el que calgui, fins a l'alliberament de Kosovo. Evidentment busquem aliats, però tothom ens ha girat l'esquena. Els

Soldats serbis a Kosovo. L'EAK ha demanat a l'OTAN que intervingui per destruir l'aparell militar serbi.

albanesos a l'exili asseguruen els diners necessaris per a comprar armes, això és clar. No podem deixar morir el nostre germans als Balcans. Hi tenim família. Jo envio diners a Kosovo, allà ells decideixen si aquests diners són per a aliments, roba o armes. És evident que una part dels diners enviats són per a armes. La gent no es mor per manca de farina, sinó per les armes sèrbies.

—*Tenint en compte el context complex dels Balcans, quines són les perspectives de futur immediat per a Kosovo?*

—Avui hi ha un *status quo* clar: la comunitat internacional es mostra indiferent, els serbis van ben armats i es troben encara en una posició de força; mentrestant, la població albanesa de Kosovo està decidida a lluitar tant de temps com calgui. La gestió d'aquests tres factors determinarà el futur. No hi veig una solució a curt termini, si l'OTAN no actua amb força contra Milosevic. Avui ningú no pot dir que no coneix els mètodes de Milosevic.

Jordi Tejel (Ginebra)

Setembre

Maite Coves

Amb un to desenfadat i àgil, que deriva sovint cap a l'humor, Maite Coves abandona en aquesta primera novel·la l'estil poètic i es presenta com una narradora força interessant.

Premi Enric Valor de novel·la en valencià 1997

Bromera
"L'Eclèctica", 56

Ventall de poemes urbans

Joan Brossa

Els poemes que aplega aquest muntatge pertanyen a uns llibres inèdits, encara sense títol definitiu, de Joan Brossa, el gran poeta del surrealisme recentment traspasat.

Denes 10 Editorial
"Edicions de la Guerra", 5

L'ofici de mirar

Vicenç Villatoro

L'ofici de mirar és el quadern de notes d'un escriptor i periodista. Ens descobreix els països per on ha viatjat i la gent que ha conegut; i també molts aspectes del món que l'envolta: l'amor, la malenconia, però a més la literatura, la cultura i la política.

Edicions 62
"El Balanci", 335